

2 - Η καταγγελία της αξιόποινης πράξης και τα δικαιώματά μου κατά την ανάκριση ή τη δίκη

Πώς μπορώ να καταγγείλω μια αξιόποινη πράξη;

Εάν έχετε πέσει θύμα εγκλήματος μπορείτε να το καταγγείλετε στον εισαγγελέα ή στην αστυνομία, να υποβάλετε, δηλαδή, έγκληση (μήνυση). [Σε γενικές γραμμές, η «έγκληση» υποβάλλεται από τον αμέσως παθόντα, και σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ εγκλήματα κατά της τιμής) απαιτείται για να κινηθεί η ποινική διαδικασία, ενώ η «μήνυση» υποβάλλεται από τρίτο πρόσωπο πλην του θύματος σε εγκλήματα που διώκονται αυτεπάγγελτα. Στην πράξη, διαδικαστικά έχει επικρατήσει ο όρος «μήνυση» και για την έγκληση του θύματος. Έτσι, κατά την υποβολή της στην Εισαγγελία θα λάβετε ένα αριθμό για την υπόθεσής σας που θα λέγεται «αριθμός βιβλίου μηνύσεων» [ABM]].

Μπορείτε, επίσης, να ζητήσετε από κάποιον άλλο να καταγγείλει το έγκλημα. Σε αυτή την περίπτωση πρέπει να υπογράψετε μια γραπτή δήλωση (εξουσιοδότηση), με την οποία θα υποδεικνύετε το πρόσωπο που θα υποβάλει την έγκληση. Δεν υπάρχει ειδική φόρμα για την εξουσιοδότηση, αλλά πρέπει να την υπογράψετε ενώπιον ενός υπαλλήλου μιας δημόσιας, δημοτικής ή κοινοτικής αρχής ή ενώπιον ενός δικηγόρου (συμπεριλαμβανομένου και του δικού σας δικηγόρου, εάν ήδη έχετε έναν) για τη θεώρηση του γνησίου της υπογραφής σας. Το πρόσωπο που καταγγέλλει το έγκλημα για λογαριασμό σας μπορεί να είναι ένας δικηγόρος ή ένα πρόσωπο που εμπιστεύεστε. Μετά το θάνατο του παθόντος, για κάθε πράξη που διώκεται κατ' έγκληση, το δικαίωμα μεταβιβάζεται στην σύζυγο που ζει και στα τέκνα του, ή στους γονείς του (118 παρ.4 ΚΠΔ). Τα πρόσωπα αυτά μπορούν να δηλώσουν παράσταση πολιτικής αγωγής λόγω ψυχικής οδύνης όταν το θύμα πέθανε ως αποτέλεσμα του αδικήματος.

Μπορείτε να καταγγείλετε ένα έγκλημα προφορικά ή γραπτά. Εάν επιλέξετε να παρέχετε τις πληροφορίες προφορικά, ο υπάλληλος που αποδέχεται την έγκληση θα συντάξει σχετική έκθεση.

Για την κατάθεση της έγκλησής σας πρέπει να πληρώσετε παράβολο, η αξία του οποίου αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις θα σας επιτραπεί να πληρώσετε το παράβολο μετά την κατάθεση της έγκλησης, αλλά όχι αργότερα από τρεις ημέρες. Αν δεν κατατεθεί παράβολο η έγκληση απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Εξαιρέσει από την κατάθεση παραβόλου αν είστε δικαιούχος νομικής βοήθειας. Επίσης, δεν απαιτείται κατάθεση παραβόλου, αν είστε θύμα εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, κατά της ενδοοικογενειακής βίας ρατσιστικών διακρίσεων (άρθρα 81Α και 361Β του Ποινικού Κώδικα) καθώς και παραβιάσεων της ίσης μεταχείρισης. [46 παρ. 2 ΚΠΔ]

Στα αυτεπαγγέλτως διωκόμενα εγκλήματα, όπου οι αρχές ξεκινούν την ποινική δίωξη, χωρίς να χρειάζεται να το ζητήσει το θύμα, δεν υπάρχει προθεσμία για την καταγγελία ενός εγκλήματος, πλην όμως τα πλημμελήματα παραγράφονται μετά από πέντε έτη. Αντίθετα, σε ορισμένες περιπτώσεις, το έγκλημα μπορεί να διωχθεί, μόνο, αν εσείς, που έχετε ζημιωθεί από αυτό, ζητήσετε την άσκηση ποινικής δίωξης. Σε αυτή την περίπτωση, πρέπει να υποβάλετε έγκληση μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα που λάβατε γνώση του εγκλήματος και του δράστη (αν είναι γνωστός).

Δεν υπάρχει υποχρεωτική φόρμα που πρέπει να ακολουθήσετε για την υποβολή έγκλησης.

Στοιχεία που πρέπει να συμπεριλάβετε στην έγκληση σας είναι:

- Τα πλήρη στοιχεία της ταυτότητάς σας,
- Το δράστη και τα στοιχεία επικοινωνίας του/της, εάν τα γνωρίζετε,
- Ακριβή περιγραφή των γεγονότων
- Τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία που στηρίζουν την καταγγελία [έγγραφα]
- Τους μάρτυρες που προτείνετε να εξεταστούν, εάν υπάρχουν

- Τα στοιχεία του πληρεξουσίου σας δικηγόρου, εφόσον έχετε διορίσει κάποιον

Εάν δεν κατανοείτε ή δεν ομιλείτε την ελληνική γλώσσα μπορείτε να υποβάλλετε την έγκλησή σας σε γλώσσα την οποία κατανοείτε ή να λάβετε την αναγκαία γλωσσική βοήθεια, πάντοτε υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ή σε άλλους ειδικούς ποινικούς νόμους. Εφόσον το ζητήσετε μπορείτε να λάβετε δωρεάν μετάφραση του εγγράφου [Άρθρο 58 Ν. 4478/2017, Δικαίωμα των θυμάτων κατά την υποβολή καταγγελίας (άρθρο 5 της Οδηγίας 2012/29/ΕΕ)]

Πώς μπορώ να ενημερωθώ σχετικά με την εξέλιξη της υπόθεσης;

Μετά την κατάθεση της έγκλησης (μήνυσης) σας, η τελευταία θα λάβει έναν αριθμό με τον οποίο ταυτοποιείται η υπόθεσή σας, τον «αριθμό βιβλίου μηνύσεων» (ΑΒΜ). Χρησιμοποιώντας αυτό τον αριθμό, μπορείτε να ελέγχετε με βάση το αρχείο που τηρείται στα Εισαγγελικά γραφεία, ή το αρμόδιο τμήμα μηνύσεων, την πορεία της υπόθεσής σας. Μπορείτε επίσης να ζητήσετε και να λάβετε ένα πιστοποιητικό που να δείχνει σε ποιο σημείο βρίσκεται η υπόθεση σας (πιστοποιητικό πορείας μήνυσης).

Εάν η υπόθεση σας φτάσει στο δικαστήριο ο δικηγόρος σας μπορεί επίσης να ελέγξει την πρόοδο της υπόθεσης μέσω της ιστοσελίδας του [Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών στη διεύθυνση](#) - για υποθέσεις του Πρωτοδικείου Αθηνών. Εσείς ο ίδιος δεν μπορείτε να ελέγξετε την ιστοσελίδα γιατί απαιτεί κωδικό πρόσβασης.

Δικαιούμαι νομική συνδρομή (κατά την ανάκριση ή τη δίκη); Υπό ποιές προϋποθέσεις;

Κατά τη διάρκεια της δίκης μπορείτε να έχετε δικηγόρο, αλλά πρέπει να πληρώσετε για τις υπηρεσίες του.

Εάν το οικογενειακό ετήσιο εισόδημα σας είναι χαμηλότερο από τα 2/3 των κατώτατων ετήσιων ατομικών αποδοχών, όπως ορίζονται από την Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας, θα σας παρασχεθεί ένας δικηγόρος χωρίς χρέωση για την σύνταξη και υποβολή έγκλησης καθώς και για την παράσταση πολιτικής αγωγής σε κάθε βαθμό, εφόσον είστε θύμα βασανιστηρίων και άλλων προσβολών της ανθρώπινης αξιοπρέπειας (137 Α και Β Π.Κ.), διακρίσεων και παραβιάσεων της ίσης μεταχείρισης, εγκλημάτων κατά της ζωής, κατά της προσωπικής ελευθερίας και της γενετήσιας ελευθερίας, οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, κατά της ιδιοκτησίας και των περιουσιακών δικαιωμάτων, σωματικών βλαβών και εγκλημάτων σχετικών με το γάμο και την οικογένεια, και εφόσον πρόκειται για κακουργήματα ή για πλημμελήματα αρμοδιότητας τριμελούς πλημμελειοδικείου για τα οποία απειλείται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι (6) μηνών. [ΝΟΜΟΣ 3226/2004 ΦΕΚ 24/Α/ 4/4.2.2004, όπως ισχύει μετά την τροποποίηση και συμπλήρωση του από τους νόμους 4274/2014 και 4689/2020] Αρμόδια αρχή για την εξέταση της αίτησης παροχής νομικής βοήθειας σε ποινικές υποθέσεις είναι ο πρόεδρος του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί προς εκδίκαση η υπόθεσή σας ή ενώπιον της οποίας πρέπει να ασκηθεί το σχετικό ένδικο μέσο ή βοήθημα.

Ο δικηγόρος ο οποίος θα αναλάβει την υπεράσισή σας θα σας βοηθήσει να προετοιμάσετε και να υποβάλετε τα απαραίτητα έγγραφα για τη συμμετοχή σας ως πολιτικώς ενάγων και θα σας παράσχει συνδρομή κατά τη διάρκεια της δίκης.

Μπορώ να προσβάλλω τη διάταξη του Εισαγγελέα να τεθεί στο αρχείο η υπόθεση και να μην ασκηθεί ποινική δίωξη;

Ως εγκალών, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριών (3) μηνών από την έκδοση της διάταξης του εισαγγελέα πλημμελειοδικών που απέρριψε την έγκληση γιατί δεν στηρίζεται στο νόμο ή είναι προφανώς αβάσιμη στην ουσία της ή ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης, μπορείτε να προσφύγετε κατά αυτής στον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών (άρθρα 47 και 48 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας), η προθεσμία δεν παρεκτείνεται για κανένα λόγο. Θα υποχρεωθείτε να καταθέσετε παράβολο, το οποίο θα σας επιστραφεί, εφόσον ο Εισαγγελέας κάνει δεκτή την προσφυγή.

Μπορώ να συμμετάσχω στη δίκη;

Μπορείτε να συμμετάσχετε στη δίκη, ως διάδικος μόνο εάν δηλώσετε παράσταση πολιτικής αγωγής, επιδιώκοντας την ικανοποίηση των απαιτήσεών σας για αποζημίωση ή χρηματική ικανοποίηση από το δράστη λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης. Η δήλωση γίνεται είτε στην έγκληση είτε με άλλο έγγραφο, έως την

περάτωση της ανάκρισης (308 ΚΠΔ) προς τον αρμόδιο εισαγγελέα αυτοπροσώπως είτε από πληρεξούσιο που έχει έγγραφη πληρεξουσιότητα, ειδική ή γενική. Κατά την κατάθεση της δήλωσης συντάσσεται έκθεση, στην οποία προσαρτάται και το έγγραφο της πληρεξουσιότητας. (83 ΚΠΔ). Παράλειψη της δήλωσης κατά την υποβολή της έγκλησης, δεν επηρεάζει το δικαίωμά σας να ασκήσετε την πολιτική αγωγή στο ποινικό δικαστήριο (82 ΚΠΔ) πριν το δικαστήριο ξεκινήσει να εξετάζει τα αποδεικτικά στοιχεία.

Η δήλωσή σας θα είναι απαράδεκτη αν δεν περιέχει συνοπτική έκθεση της υπόθεσης για την οποία παρίστασθε ως πολιτικώς ενάγων, τους λόγους στους οποίους στηρίζεται το δικαίωμα της παράστασης, καθώς και το διορισμό αντικλήτου στην έδρα του δικαστηρίου αν δεν διαμένετε μόνιμα εκεί. Στον αντίκλητο μπορούν να γίνονται όλες οι επιδόσεις και οι κοινοποιήσεις που σας αφορούν ως πολιτικώς ενάγοντα [84 ΚΠΔ]. Η παράσταση πολιτικής αγωγής στο ακροατήριο απαιτεί την παράσταση πληρεξουσίου δικηγόρου και την καταβολή εφάπαξ παραβόλου υπέρ του Δημοσίου που καλύπτει τη διαδικασία έως την έκδοση αμετάκλητης απόφασης. Το ύψος αυτού αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης.

Η συμμετοχή σας ως πολιτικώς ενάγοντος, θα σας καταστήσει διάδικο και θα σας εφοδιάσει με μια σειρά δικαιωμάτων. Θα μπορείτε να παρίστατε σε κάθε συζήτηση στο ακροατήριο συμπεριλαμβανόμενων και αυτών που διεξάγονται κεκλεισμένων των θυρών και θα σας επιτραπεί πρόσβαση σε όλα τα έγγραφα της υπόθεσης. Θα σας επιτρέπεται να μιλήσετε στο δικαστήριο για να προβάλλετε τις αξιώσεις σας και μπορείτε επίσης να διατυπώνετε σχόλια μετά την εξέταση κάθε μάρτυρα, να προβαίνετε σε δηλώσεις και εξηγήσεις σχετικά με τις καταθέσεις που έγιναν ή τα αποδεικτικά μέσα που εξετάστηκαν (358 ΚΠΔ). Μπορείτε να θέτετε ερωτήσεις μέσω του δικηγόρου σας στον κατηγορούμενο, τους μάρτυρες και τους άλλους συμμετέχοντες (π.χ. τους πραγματογνώμονες που ορίστηκαν για την υπόθεση). Θα κληθείτε να εξετασθείτε ως μάρτυρας (χωρίς όρκο), ενώ θα μπορείτε να προτείνετε μάρτυρες, που θα εξετασθούν αν τους γνωστοποιήσετε έγκαιρα. Μπορείτε επίσης να ζητήσετε την αναβολή της συζήτησης στο ακροατήριο και την εξαίρεση κάποιου δικαστή.

Ως θύμα, μπορεί επίσης να κληθείτε από το δικαστήριο για να εξεταστείτε ως μάρτυρας. Σε αυτή την περίπτωση θα είστε υποχρεωμένος να εμφανιστείτε ενώπιον του δικαστηρίου. Κατά την διάρκεια της εξέτασης θα έχετε την ευκαιρία να εξηγήσετε στο δικαστήριο, τα πραγματικά γεγονότα που σχετίζονται με την αξιόποινη πράξη. Επίσης, ο δικαστής ενδέχεται να σας θέσει μερικά επιπλέον ερωτήματα σχετικά με το περιστατικό.

Ποιος είναι ο επίσημος ρόλος μου στο πλαίσιο του συστήματος δικαιοσύνης; Για παράδειγμα, είμαι ή μπορώ να επιλέξω να είμαι: θύμα, μάρτυρας, πολιτικώς ενάγων ή ιδιώτης κατηγορός; Ποια είναι τα δικαιώματά μου και ποιες οι υποχρεώσεις μου στο πλαίσιο του ρόλου αυτού;

Μπορείτε να επιλέξετε εάν θα καταθέσετε δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής, ώστε να καταστείτε διάδικος και να έχετε σημαντικά δικονομικά δικαιώματα σε όλη τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας ή απλώς να καταθέσετε ως ουσιώδης μάρτυρας, καθόσον η διαδικασία κινείται, ιδίως, εξαιτίας της αξιόποινης σε βάρος σας πράξης. Δεν υφίσταται η έννοια του ιδιώτη κατηγορούμενου.

Μπορώ να προβώ σε δήλωση ή παράσχω αποδεικτικά στοιχεία κατά τη διάρκεια της δίκης; Υπό ποιες προϋποθέσεις;

Μπορείτε να καταθέσετε έγγραφα που θα καταστούν αναγνωστέα (364 ΚΠΔ) και θα συμπεριληφθούν στο υλικό της δικογραφίας και επίσης να κλητεύσετε και να γνωστοποιήσετε μάρτυρες [326 παρ. 2-1 ΚΠΔ].

Τι πληροφορίες θα λάβω κατά τη διάρκεια της δίκης;

Μπορείτε να παρακολουθήσετε σε δημόσια συνεδρίαση την πλήρη διαδικασία και όσα αποδεικτικά μέσα θα εξετασθούν, να ακούσετε την απολογία του κατηγορουμένου, τις αγορεύσεις των δικηγόρων καθώς και τη δικαστική απόφαση.

Θα έχω πρόσβαση στα δικαστικά αρχεία;

Με την παράσταση πολιτικής αγωγής έχετε δικαίωμα να έχετε πρόσβαση στο υλικό της δικογραφίας και να

λάβετε αντίγραφο της εκδοθείσας από το δικαστήριο απόφασης.

■ Τελευταία επικαιροποίηση: 12/06/2023

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.